

Svetlo vo východnej kresťanskej duchovnosti

Andej Slodička

Annotation: *Church should convey light to the world which it gets from the Lord. We, who were baptised in death and resurrection of our God we accepted God's enlightenment. According to Saint John of Damask our God brought us to light, he accepted us to be his sons and included us as members of His holy immaculate Church. God's word is light on our trip. Entirety of light of our Lord.*

Key words: *Jesus Christ. Light of the world. Church. Carrier of light. Symbols of light.*

Od samého začiatku pojem „svetla“ mal hlavnú úlohu na Východe. Ján Bohoslovec opisuje Boha ako svetlo, ktoré je cudzie každej temnote. Teofánie Starej zmluvy, oslňujúca tvár Mojžiša, vízia Štefana - prvého mučeníka, svetlo na ceste do Damasku a predovšetkým premenenie Krista na hore Tábor – to sú rôzne formy zjavenia človekovi prirodzeného Božieho svetla. Kristus je svetlom sveta a posielal svojich učeníkov, aby boli svetlom pre ľudí. Vyznanie viery predstavuje Syna ako svetlo pochádzajúce zo svetlosti. V hymnografii Východnej cirkvi je častejšie Boh oslavovaný ako svetlo, viac ako láska či múdrosť. Otec, Logos a Duch tvoria potrojnú svetlo, ktoré prichádza na celé stvorenie. Po trojjedinom Bohu sú anjeli ako druhé svetlá. Tiež intelektuálnu prirodzenosť človeka konštituuje svetlo. Na Východe používaný výraz zatemnenie Božieho obrazu v človekovi výrazne sugeruje takú koncepciu prirodzenosti človeka. Zatemnenie Božieho obrazu je neoddeliteľnou konsekvenciou oddelenia sa od Boha. Z tohoto dôvodu uzdravenie človeka spája sa s novým osvietením¹.

Svetlo z Východu ožiarilo celú Cirkev, od toho času, čo sa nad nami zjavilo „z výsosti žiariace svetlo“ /Lk 1, 78/. Ježiš Kristus, náš Pán. Pohľad Jána Pavla II. sa upiera k *Oriente Lumen* (Svetlo z Východu), ktoré vyžaruje z Jeruzalema /Iz 60, 1 a Zjv 21, 10/, mesta, v ktorom pre našu záchranu ako Žid a potomok Dávida /Rim 1, 3; 2 Tim 2, 8/ zomrelo a vstalo z mŕtvych vtelené Božie Slovo. V tom svätom meste zostúpil viditeľným spôsobom Svätý Duch. Odtiaľ sa rozšírila do celého sveta blahozvesť. Odtiaľ, od Matky všetkých cirkví, bolo zvestované Evanjelium všetkým národom. Tu najrozličnejšie kultúry a tradície požívali právo pohostinstva v mene jedného Boha /Sk 2, 9-11/. Sila, entuziazmus a snaha o svornosť v autentickejši a mnohorakosti zostávajú ideálom Cirkvi. *Oriente Lumen* nech nám ukáže Máriu, matku hviezd,

¹ G. I. MANTZARIDIS, *Przebóstwienie człowieka*, Lublin 1997, s. 101-102. Tiež list pripisovaný Barnabášovi hovorí o ceste svetla. *Capitulum* 19, 1-3. 5-7. 8-12: Funk I, 53-57.

ktorá nezapadá, Zorničku mystického dňa, Východ Slnka slávy. Na Východe vychádza každý deň slnko nádeje, svetlo, ktoré vráti ľudskému rodu zmysel jeho existencie. Z Východu sa vráti, ako sa to obrazne povie, náš Spasiteľ /Mt 24, 27/. Teraz, keď sa blíži koniec tisícročia, pohľad pápeža je upretý na vychádzajúce slnce. Muži a ženy Východu sú pre nás znamením Pána, ktorý zase príde. Kiež nám Kristus dožičí objaviť *Oriente Lumen*². Na Slovensku Východ predstavujú kresťania byzantského obradu, ktorý pochádza z Antiochie a je blízky sýrsko-antiochijskému obradu.³ Svetlo znamená poznanie, pravdu, dobro, krásu, Boží svet. Cieľom života je oslobodiť sa z moci temnoty a prejsť do ríše svetla /Jn 1, 5/. Podľa svätého Gregora Bohoslovca život svätej Trojice je touto ríšou svetla, do ktorej preniká kresťan podľa svojich schopností a Božej milosti⁴.

Na ikonách Pantokratora chýba vonkajšie svetlo. Svetlo vychádza priamo z osoby Krista, z jeho tváre, z jeho očí. Kristus je svetlom, ktoré osvecuje celý svet /Jn 1, 9/. Svetlo, ktoré sa odráža v kupoliach od obrazu Spasiteľa, osvetľuje celý chrám⁵. Známa novgorodská ikona premenenia Pána vyjadruje tematiku svetla. Na hore Tábor videli apoštoli na chvíľu skutočnosť svetla tak, ako sa bude javiť po vzkriesení z mŕtvych. Slnko sa zatmie. Preto i na ikone leží na obzore ako tmavý kotúč, ktorý nesvieti, ale vrhá tieň. Na pozadí slnka sa blyští biela postava Krista. On je svetlo budúceho veku a v jeho žiari budeme vidieť všetko, čo existuje. Podľa mníchov na hore Athos treba pozdvihnúť oči na kaplnku Premenia Pána, treba v modlitbe získať nové oči a vo svetle nového videnia sa bude javiť i celý svet premenený⁶. Pre gréckych Otcov bol najmilší názov pre Svätého Ducha ako Osvetiteľ, Svetlo. Veľké obzory krásy a dobra sú zahalené v tme. Svetlom, ktoré nám ich osvetľuje, je Svätý Duch. Svätý Duch je podľa Bazila vnútorným svetlom⁷.

V chráme Hagia Sophia Kristus drží Evanjelium otvorené na slovách: „Ja som svetlo sveta“. Tematika svetla preniká východnú ikonografiu, stáva sa jej prvkom a robí z nej imponujúcu slnečnú mystiku. Ikona sa maľuje svetlom Táboru. Prítomnosť Svätého Ducha sa prejavuje v svetlosti samej ikony. Videli sme opravdivé svetlo pri liturgii, pretože sme prijali Svätého Ducha. Podľa Simeona Nového Teológa Boh je svetlosťou a tí, ktorí ho vidia, vidia ho ako Svetlosť. Pri premenení tvár Ježiša sa stala jasnou ako slnko, odev sa stal bielym ako svetlo.

² JÁN PAVOL II., *Oriente lumen* 1-2, 28.

³ V. BOHÁČ, *Liturgika II.*, Prešov 1994, s. 8-9.

⁴ T. ŠPIDLÍK, *Prameny světla*, Velehrad 1995, s. 86-87.

⁵ T. ŠPIDLÍK, *Ve službě Slova, cyklus C*, Olomouc 1992, s. 161-163.

⁶ T. ŠPIDLÍK, *Ve službě Slova, cyklus B*, Olomouc 1992, s. 39-40.

⁷ T. ŠPIDLÍK, *Ve službě Slova, cyklus B*, s. 73-75.

Svetelný oblak ich zahalil. Podľa Gregora Naziánskeho a Jána Damascénskeho svetlosť zjavená apoštolom bola prejavom Božej vznešenosti i nečasovej a nestvorenej chvály.

Podľa Gregora Palamu Boh je nazvaný svetlosťou nie podľa svojej podstaty ale podľa svojej energie. Nemeniteľná svetlosť, Slovo, Svetlo Otca nezrodeného, v zjavenom tvom svetle sme dnes videli na Táboře svetlo Otca, Svetlo a Ducha, ktorý svetlom riadi celé stvorenie. Ikona premenenia ukazuje učeníkov, ktorý padajú zo strmého štítu, sú prítulení k zemi a prestrašení oslepujúcou víziou. Ikona premenenia je ako prelúdiu do ikony parúzie.

Známymi vlastnosťami Ducha sú Život a Svetlo. Svetlo tvorí zjavujúcu moc a preto *Deus revelatus* (zjavujúci Boh) sa nazýva Bohom – Svetlosťou. Podľa svätého Simeona Boh premieňa na svetlo tých, ktorých osvecuje. Svetlosť je žriedlom všetkého poznania. Podľa biblického opisu - tak uplynul večer a ráno, prvý deň /Gn 1, 5/ - Hexameron nepozná noc. Počas večere Pánovej večeradlo zalieva svetlo, lebo Kristus sa nachádza medzi apoštolmi. Svetlo prvotné, na počiatku v absolútnom význame, *in principio*, tvorí zjavenie Božej tváre. „Nech bude svetlo“ znamená pre vznikajúci svet: nech sa uskutoční zjavenie, nech príde Zjavujúci, nech príde Svätý Duch. Otec vyslovuje svoje Slovo, Svätý Duch ho zjavuje, je Svetlosťou Slova. Svetlom tela je oko, keď je tvoje oko zdravé, celé tvoje telo bude vo svetle. Tradícia hezychazmu odporúča mlčiacu metódu sústredenia a náuku svetla. Dokonalí prehĺbujú božskosť nielen cez slovo /Slovo/, ale tiež v svetle slova /vo Svätom Duchu/, tajomne. Na vrcholoch svätosti človek stáva sa v pevnom zmysle svetlom. Tak svätý Serafim zo Sarova sa oblieka do svetla. Byť vo svetlosti, znamená byť v osvecujúcej komúnii. Podľa Apokalypsy noci už nebude. A netreba svetla lampy a svetlo slnka, lebo Pán Boh bude svietiť nad nimi /Zjv 22, 5/. Podľa Otcov pokrstení sú oblečení do bielych šiat Krista, *himatia foteina*, ktoré ukázal počas svojho premenenia. Podľa chápania Východu byť v stave zbožštenia znamená kontemplovať svetlo nie stvorené a dovoliť, aby nás prenikalo. Premenenie Ježiša Krista, najviac osľňujúci prejav jeho svetla, odohráva tak podstatnú úlohu v mystickom živote Východu. Jeho svetlosť je už svetlosťou parúzie. Ikona zjavuje všetkým eschatologickú svetlosť svätých, je lúčom ôsmeho dňa, svedectvom začatej eschatológie. Na ikonách neexistuje zdroj svetla, lebo ich témou je svetlo. Kontemplácia premenenia učí každého ikonografa, aby na maľovanie používal viac svetla ako farieb. Umenie Rubleva v jeho božskej Trojici vyjadruje trojsnečný jas, ktorý osvecuje svet. Podľa svätého Gregora Palamu svetlosť

z Tábora, svetlosť kontemplovaná svätými a svetlosť budúceho veku sú identické. Euzébius vidí v prvom dni Božské svetlo, ktoré osvetľuje nasledujúce etapy stvorenia sveta⁸.

Kristus nám ukazuje cestu k večnému životu. Po svätom prijímaní spievame, že sme videli pravé svetlo. Metafyzikou svetla sú prepojené všetky tajomstvá Východu. Počiatok nového života prijatého v krste sa nazýva osvietením. Svetlo symbolizuje zjavenie sa celej Najsvätejšej Trojice. Otcovské svetlo sa nám zjavuje v Synovi, ktorý je jeho odbleskom a vo Svätom Duchu. Preto zvlášť na Paschu sú liturgie zaliate svetlom, na utierni a na liturgii stoja všetci so sviečkami v rukách a spievajú: „Očisť zmysly a uzrieme Krista v lesku nedostupnej svetlosti a teraz sa všetko naplnilo svetlom, nebo a zem, priepasť, lebo zmŕtvychvstanie Krista osvecuje všetko stvorenie“⁹. Utiereň je oficiálna ranná modlitba Cirkvi.¹⁰ Táto utiereň vzkriesenia začína zvyčajne o polnoci alebo v skorých raných hodinách.¹¹ Pri zobrazení nášho života v Kristovi Východ používa svetlo. Jánova tematika svetla, svetla Baránka v Božom meste napĺňa duchovnosť a mysticizmus Východu /Zjv 21, 22-27/. Vidieť svetlo, to znamená byť vo svetle a zúčastniť sa na jeho jasnosti. Tí, čo vidia Boha, zúčastňujú sa na jeho živote. Svetlo je znakom radosti, blízkosti Boha¹².

S tematikou svetla súvisí mystika svetla. Rozum (*Núς*) je Božím obrazom. Rozum sa vracia k svojej vlastnej činnosti, na rozumovom vrchole odráža svetlo Najsvätejšej Trojice. Kto vidí svetlo, je vo svetle a má účasť na jeho lesku, kto vidí Boha, je v ňom a má účasť na jeho žiarivej nádhere, ktorá dáva život, píše svätý Irenej. Tematika svetla začína v Biblii, hlavne v Jánovom Evanjeliu. Boh je svetlo, je život, je svätosť, je láska, nekonečná dobrota; kresťania sú deťmi svetla. Svetlo a tma sú výrazy často užívané vzhľadom k osvieteniu rozumu. Klement Alexandrijský pripisuje božskému svetlu znaky ako bez tvaru, bez obrazu /*φως ασχηματιστον, ανεικονιστον*/. Origenes rozlišuje /*φως πατρικων*/ otcovské svetlo, /*απαργασμα*/ Kristovu žiaru a /*ελλαμμις*/ osvietenie Svätého Ducha. Na tomto svetle má účasť každé bytie obdarené rozumom¹³. Keď Kristus je pravé svetlo, naskrze vzdialené od lži, prideme na to, že aj náš život musia ožarovať lúče pravého svetla. Ale lúčmi slnka spravodlivosti sú samotné čnosti, ktoré z neho vyžarujú, aby nás osvecovali, aby „sme zhodili skutky tmy a žili počestne ako vo dne“,

⁸ P. EVDOKIMOV, *Sztuka ikony. Teologia piękna*, Warszawa 1999, s. 11-15, 160-161, 248-254.

⁹ Z. LICHAREWA, *Duch liturgii wschodniej*, Oriens 1936, s. 139-142.

¹⁰ V. BOHÁČ, *Liturgika III.*, Prešov 1995, s. 75.

¹¹ V. BOHÁČ, *Liturgika*, Košice 1993, s. 95.

¹² D. WACLAWIK, *Sakramenty źródłem uświęcenia człowieka według Bazylego Wielkiego*, Poznań 1994, s. 74.

odmietali skryté nehanebnosti a všetko robili vo svetle, a tak sa aj sami stali svetlom a čo je vlastnosťou svetla, svietili iným skutkami¹⁴.

Svätý Maxim Vyznávač píše, že lampa postavená na svietnik je pravé Otcovo svetlo, „ktoré osvecuje každého človeka prichádzajúceho na svet“, náš Pán Ježiš Kristus, ktorý si od nás vzal naše telo a tým sa stal a bol nazvaný lampou. „Nik nezažne lampu a nepostaví ju pod mericu, ale na svietnik; a svieti všetkým, čo sú v dome“. Sám sa zreteľne nazýva lampou ten, ktorý bol prirodzenosťou Boh a na základe rozhodnutia sa stal človekom. Tak to chápal aj Dávid: „Tvoje slovo je svetlo pre moje nohy a pochodeň na mojich chodníkoch“. Taký je Spasiteľ a Boh, ktorý rozháňa temnoty nevedomosti a hriechu, a aj preto ho Písmo nazýva svetlom. Svätú Cirkev nazval svietnikom, lebo v nej prostredníctvom ohlasovania svieti Božie Slovo. A kým bolo slovo uzavreté literou zákona akoby pod mericou, obralo všetkých o večné svetlo. Keď rozjímaním a ušľachtilou činnosťou zažneme lampu /totiž rozum, ktorý zapaluje svetlo poznania/, nepostavme ju pod mericu, aby sme neboli nakoniec odsúdení za to, že sme nevýslovnú silu múdrosti obmedzili literou. Ale na svietnik /čiže na svätú Cirkev/, ktorá na vysokom vrchole pravého poznania podáva všetkým fakľu Božích právd¹⁵.

„Zažiar, zažiar“ /takto prevolávame s Izaiášom, s tou svätou poľnicou/, lebo prichádza tvoje svetlo a Pánova veleba vzišla nad tebou. Aké je to svetlo? Večné svetlo, svetlo bez času, ktoré sa dalo poznať v čase, svetlo, ktoré sa zjavilo v tele a svojou prirodzenosťou zostalo ukryté, svetlo, ktoré ožiarilo pastierov. Svetlo, ktoré bolo od počiatku na svete. Svetlo, ktoré prišlo do svojho vlastného, a vlastní ho neprijali¹⁶. „Toto svetlo je príjemné,“ hovorí kazateľ a našim očiam veľmi lahodí hľadiet' na viditeľné slnko. „Boh videl svetlo a povedal, že je dobré /Gn 1, 4/.“ Je potrebné myslieť na veľké, pravé a večné svetlo, na Krista, Spasiteľa a Vykupiteľa. Svetlo nazval príjemným a predpovedal, aké je dobré na vlastné oči vidieť slnko slávy, totiž jeho, ktorý v čase Božieho vtelenia hovorí, že je Svetlom sveta. Je najpríjemnejšie uprieť na neho duchovný zrak, vnímať jeho jednoduchú božskú krásu a v duchu o nej premýšľať, v tejto účasti a spoločenstve

¹³ T. ŠPIDLÍK, *Spiritualita křesťanského Východu*, Velehrad 1999, s. 298.

¹⁴ GREGOR NYSSKÝ, *De perfecta christiáni forma*, PG 46, 259-262. Podobne JÁN ZLATOÚSTY, *Homilia 15*, 6. 7: PG, 231-232. *Vos estis lux mundi*. Duchovné svetlo, ktoré prevyšuje slnečné lúče.

¹⁵ MAXIM VYZNAVAČ, *Ex quaestionibus sancti Maximi Confessoris abbatis ad Thalassium, Quaestio 63*: PG 90, 667-670. Tropár narodenia ospevuje narodenie Spasiteľa, ako prináša svetlo múdrosti. *Modlitebná knižka pre gréckokatolíkov*, Prešov 1998, s. 148.

¹⁶ ANDREJ KRÉTSKY, *Oratio 9, In ramos palmarum*: PG 97, 1002.

dať sa osvietiť. Jediným pôvodcom všetkej radosti je ono Slnko spravodlivosti pre tých, čo naň hľadajú¹⁷.

O Trojici svätý Atanáž hovorí, že kde je svetlo, tam je aj odlesk. A zasa, kde je odlesk, tam je podobne aj jeho pôsobenie a žiarivá milosť¹⁸. Svätý biskup Sofrón na sviatok Stretnutia pozýva veriacich, aby svetlo sviec zväčšili tým, že ukážu Božský jas toho, ktorý prichádza, od ktorého má všetko svoj lesk, že urobia celkom viditeľným jas duše. Veď ako Božia Matka a neporušená Panna niesla v náručí pravé svetlo a prišla na pomoc tým, čo ležali v tme, tak aj oni osvietení jeho lúčmi, majú niesť v rukách viditeľné svetlo všetkým a ponáhľať sa v ústrety tomu, ktorý je pravým svetlom. Veď svetlo osvietilo zem zahalenú hmotou a „navštívil nás Vychádzajúci z výsosti“. Preto kráčajú veriaci s lampami v rukách, preto nesú svetlá. Vyjadrujú tým, že im zažiarilo svetlo a tiež prisvedčujú jas, ktorí budú mať od neho. Sofrón ich vyzýva, aby sa nechali všetci osvietiť a ožiariť. Majú vyjsť všetci žiariaci. Nech vezmú so starcom Simeonom ono jasné a večné svetlo, plesať s ním z celého srdca a spievať hymnus vďaka Bohu a Otcovi svetla¹⁹. Keď zomieral Cyril, obliekol si rehoľné rúcho, pridal svetlo k svetlu. Ako sa telesné oči rozjasňujú, keď vidia svetlo, tak aj duša upriamená na Boha je ožiarená nevýslovným svetlom. Modlitba je svetlom duše²⁰. Treba stále hľadiť na východ, odkiaľ ľudom vychádza Slnko spravodlivosti, kde sa stále ľudom rodí nové svetlo, aby nikdy nechodili potme, aby ich posledný deň nezastihol v temnotách; aby sa do nich nevkradla noc a temno nevedomosti, ale aby vždy žili vo svetle poznania, aby mali stále deň viery a ustavične nadobúdali svetlo lásky a pokoja²¹. Celkom sa treba dať očistiť. Boh sa z ničoho tak neteší, ako z obrátenia a spásy človeka, pre ktorého je každé slovo a každé tajomstvo, aby svietili ľudia ako hviezdy na oblohe. Tak budú ako dokonalé svetlá pri onom veľkom svetle a naplní ich jas toho svetla, ktoré je v nebi a budú požívať oveľa jasnejšie a čistejšie svetlo Trojice, z ktorého iba jeden lúč, vychádzajúci z jediného Božstva, nateraz neúplne prijali v Ježišovi Kristovi, našom Pánovi²². Svetlo zohráva dôležitú symbolickú úlohu v našej liturgii. Pri malom vchode sa pred evanjeliárom nesie v procesii zažatá trojsvieca, pri archijerejskej liturgii biskup udeľuje požehnanie s dvoj - a trojsviecou. Na večierni sa spieva starý hymnus Svetlo tiché. Tieto a iné konkrétne príklady nás

¹⁷ GREGOR AGRIGENTSKÝ, *Liber* 10, 2: PG 98, 1138-1139.

¹⁸ ATANÁŽ, *Epistula ad Serapionem*, 28-30: PG 26, 594-595. 599.

¹⁹ SOFRÓNIUS, *Oratio 3, de Hypatante*, 6. 7: PG 87, 3, 3291-3293.

²⁰ PSEUDO-CHRYZOSTOMOS, *Supplicatio, Homilia De 6 precatioe*: PG 64, 462-466.

²¹ ORIGENES, *Homilia* 9, 5. 10: PG 12, 515. 523.

²² GREGOR NAZIÁNSKY, *Oratio 39 in sancta Lumina*, 14-16. 20: PG 36, 350-351. 354. 358-359.

upozorňujú, že zmyslom liturgie a modlitby je dosiahnutie vnútorného svetla pre našu dušu²³. Veľká večiereň je prvá bohoslužba liturgického dňa, ktorá otvára nedeľu alebo sviatok.²⁴ Téma nedele ako dňa ožiareného triumfom vzkriesenia Krista dostáva priestor v časoslove a má osobitný rozlet v nočnej vigílii, ktorá vo východných liturgiách pripravuje a uvádza nedeľu²⁵.

Na Východe sa nedeľa Paschy nazýva svetlé Kristovo vzkriesenie. V deň Paschy sa spieva, že dnes je všetko plné svetla, nebo, zem i priepasť. Alebo v 9. irmose: Osvieť sa, osvieť sa, nový Jeruzalem. Hľa, Pánova sláva ťa ožiarila. Svitol nám svätý deň vzkriesenia. Týždeň po nedeli vzkriesenia sa nazýva svetlý týždeň. V tropári sviatku Premenenia Pána sa spieva: Premenil si sa na Hore, Kriste, Bože a ukázal si učeníkom svoju slávu, nakoľko toho boli schopní. Nech aj nám hriešnym svieti tvoje svetlo na príhovor Bohorodičky. Sláva tebe, Darca svetla. Spasiteľ svojím svetlom obšťastňuje apoštolov, preto nech osvieti aj naše duše. Tak konštatuje Cirkev v sedalni sviatku. Večné Božie Slovo sa odieva svetlom ako rúchom a premenilo sa pred svojimi učeníkmi a zažiarilo ako slnko. Na malej večierni sa konštatuje, že Kristus na hore Tábor vykonal Božie dielo, lebo osvietením premenil zatemnenú Adamovu prirodzenosť. Na veľkej večierni sa spomína, že Kristus svojím svetlom posvätil celý kozmos, na vysokej hore sa premenil a ukázal učeníkom svoju silu, lebo svet zbavuje od previnenia.

V tropári sviatku Stretnutia Pána sa veriaci modlia: Raduj sa, milostiplná Bohorodička, Panna, lebo z teba vzišlo Slnko pravdy, Kristus, náš Boh. On je svetlo tých, čo prebývajú v temnotách. V modlitbe požehnania sviečok sa prosí o požehnanie sviec, o ich posvätenie a zapálenie duchovným ohňom milosti: „Pán, Ježiš Kristus, pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka na tento svet, nech vyleje svoje požehnanie na sviece a posväť ich svetlom svojej milosti. Nech sa zapália naše srdcia neviditeľným ohňom, t. j. svetlosťou svätého Ducha. Nech nám pomôže premôcť temnotu strastí tohoto sveta, aby sme dosiahli svetlo večného dňa. Pri tajomstve krstu sa modlí nad katechumenom, aby Boh mu osvietil rozum, aby v ňom zažiarilo svetlo Božieho evanjelia. Povolanie ku krstu je nazvané ako povolanie k svätému osvieteniu. Po oblečení dieťaťa sa spieva tropár: Svetlé rúcho mi daj, mnohomilostivý Kriste môj Bože, ktorý sa odievaš svetlom ako rúchom. Pri odovzdávaní sviečky sa spomína, aby pokrstený svietil v svojom živote svetlom viery a dobrých skutkov. Kristus je ne večerné svetlo, telom zasvietil svet, ukázal pohanom svet vzkriesenia, on je darca svetla. Udalosť vtelenia krížovej smrti

²³ C. VASIL', *Christos raždajetsja-slavite jeho*, In: Gréckokatolícky kalendár, Michalovce 2000, s. 65-66.

²⁴ V. BOHÁČ, *Krátky liturgický slovník*, Prešov 2002, s. 28.

²⁵ DD 27.

Spasiteľa sa napĺňa v liturgii svetlom zmŕtvychvstalého Krista, ktoré už zažiarilo v určitej miere v jasnosti premenenia na hore Tábor, plne sa zjavilo v chvále dňa zmŕtvychvstania /*voskresenie*/ a zostalo ukázané svetu Svätým Duchom, ktorý zostúpil na apoštolov v ohnivých jazykoch v deň Päťdesiatnice. Na svetle sa zúčastňujú ľudia, ktorí prijímajú krst²⁶.

Cirkev má odovzdať svetu svetlo, ktoré dostáva od svojho Pána. Ktorí sme boli pokrstení v smrti a zmŕtvychvstaní Pána, prijali sme Božské osvietenie. Podľa svätého Jána Damascénskeho Boh nás priviedol na svetlo, že nás prijal za synov a zaradil za členov svojej svätej a nepoškvrnenej Cirkvi. Božie slovo je svetlom na našej ceste²⁷. Plnosť svetla Pána Boha zažiarila na tvári Ježiša Krista /2 Kor 4, 6/. Pápež prišiel do sýrsko-ortodoxnej katedrály, aby oslavoval večné svetlo Svätej Trojice²⁸.

ThDr. PaedDr. Andrej Slodička, PhD.

*Katedra systematickej teológie a biblistiky GTF PU
Ulica biskupa Gojdiča 2
080 01 Prešov*

²⁶ JÁN PAVOL II., *Euntes in mundum* 7.

²⁷ JÁN PAVOL II., *Predigt, Eucharistiefeyer im Abbasiden-Stadion von Damaskus*, am 6. Mai, L'osservatore Romano 31 /2001/ č. 20, s. 10-11, nemecké vydanie.

²⁸ JÁN PAVOL II., *Le discours, Rencontre oecuménique dans la cathédrale syro-orthodoxe*, 6. mai 2001, L'osservatore Romano 31 /2001/ č. 20, s. 9, francúzske vydanie.